

Ľubica Čekovská: Impresario Dotcom – vplyv pandémie na genézu opery

Viktória Oravec Ballánová

Ľubica Čekovská patrí medzi významných operných skladateľov súčasnosti. Je jedinou slovenskou skladateľkou (z oblasti opernej tvorby) po roku 1989, ktorej diela sa uvádzajú na prestížnych festivaloch a divadelných pódiumoch doma i v zahraničí (napríklad Bregenzer Festspiele, Festival Davida Oistracha v Pärnu v Estónsku, Festival Spitalfields v Londýne, Melos-Étos v Bratislave, Festival Aspekto v Salzburgu, Pražská jar, ISCM World New Music Days a mnohé ďalšie). Je domovskou skladateľkou nemeckého nakladateľstva Bärenreiter Verlag-Kassel, ktoré ju oficiálne zastupuje od roku 2006.¹ Svoje profesionálne hudobné štúdiá absolvovala na VŠMU v odbore hudobná teória (Juraj Beneš) a kompozícia (Dušan Martinček). Okrem vysokoškolského štúdia absolvovala niekoľko významných medzinárodných skladateľských kurzov (pod vedením osobností ako Robert Saxton, Thomas Adès, Arvo Pärt, Harrison Birtwistle) a taktiež postgraduálne štúdium na Royal Academy of Music v Londýne pod vedením Paula Pattersona. Skladateľka získala veľa dôležitých vyznamenaní ako Cuthberth Nunn Composition Prize of the Royal Academy of Music, Londýn (1998), Elsie Owen Prize of the Royal Academy of Music, Londýn (1999), Leverhulme Award, Londýn (2000), Mosco Carner Award (2000), Cena Jána Levoslava Bellu za dielo *Koncert (Two portraits)* (2005), Cena SOZA (2013), Cena Nadácie Tatra Banky za umenie (2013), Cena ministerky kultúry SR (2021), Kríšťalové krídlo (2021).²

Kompozičná poetika Ľubice Čekovskej vyrastá z remeselnej zručnosti, ktorú nadobudla štúdiom na vysokej škole. Neodmysliteľnou súčasťou jej poetiky je však vrodený talent a schopnosť vizualizácie hudby a presného sformulovania svojich hudobných predstáv. Veľkou výhodou pri komponovaní je v jej prípade absolútny sluch a predstavivosť. Skladateľka od prvého momentu komponuje s jasnou predstavou konkrétnej farby a charakteru orchestrálneho znenia. Vo veľkej miere jej k tomu dopomohli konzultácie so skladateľom Thomasom Adèsom pri práci na skladbe *Turbulencia*. Pri zhodnotení kompozície jej Adès poradil prehodnotiť hustotu inštrumentácie, čo skladateľka s odstupom času vníma ako veľmi cennú radu.

„Dnes si už uvedomujem, že papier znesie všetko, čo reálna akustika nedovolí. Že isté veci jednoducho v orchestri nezaznejú, jeden nástroj vie prekryť druhý a v prekomplikovaných štruktúrach sa nutne niečo stratí. Bolo dôležité pochopiť, čo v hudbe funguje a čo nie.“³

Jej operné kompozície sú dramaturgicky precízne vybudované a v neposlednom rade stavajú spevákov pred uskutočniteľné ciele. Hoci Čekovská komponuje náročné vokálne party, sú pre speváka zvládnuteľné.

Napriek tomu, že Čekovská vo svojej poetike spracúva dedičstvo hudobnej minulosti a pedagógov, skladateľov, s ktorými sa dostala do intenzívnejšieho kontaktu, sama uprednostňuje vnímanie kompozičného jazyka ako „... neopakovateľný hudobný software, ktorého majiteľom kľúča ste vy sám“.⁴ Preferuje cestu individuálneho hudobného jazyka, v ktorom sa vyzdvihuje osobitosť skladateľa. V jej skladbách však rezonujú vplyvy skladateľov ako napríklad Leoš Janáček, György Ligeti, Alban Berg, Benjamin Britten či Arvo Pärt a mnohých ďalších.

Operná tvorba

Jej operná tvorba zahŕňa (zatiaľ) 2 celovečerné operné diela (*Dorian Gray*, 2009 – 2010, *Impresario Dotcom*, 2020), jedno medzinárodné koprodukčné dielo (*As time goes by*, 2005) a jednu pripravovanú opernú kompozíciu (*Orlando*, 2024). Jej prvý operný počín *As time goes by* sa zrealizoval v roku 2005 na základe objednávky zo Štátnej opery v Hannoveri. Išlo o koprodukcii niekoľkých skladateľov z rôznych kútov sveta, ktorí mali vytvoriť kompozíciu inšpirovanú Einsteinovou teóriou relativity. Nasledovala objednávka zo Slovenského národného divadla na skomponovanie celovečernej opery. Dielo *Dorian Gray* uzrelo svetlo sveta na doskách SND 8. a 9. novembra 2013. Po bratislavskej inscenácii, ktorá sa v hracom pláne udržala dve sezóny, sa čoskoro dočkáme ďalšieho naštudovania. Opera sa uvedie v Eduard-von-Winterstein-Theater v Annaberg-Buchholz v Nemecku. Kvôli podmienkam divadla je orchester mierne zredukovaný (napríklad namiesto 3 trombónov sú iba 2) a libreto sa preložilo z pôvodného anglického do nemeckého jazyka. Na základe úspechu *Doriana Graya* dostala Čekovská objednávku na ďalšiu operu. V prípade opery *Impresario Dotcom* išlo o iniciatívu zo strany festivalu Bregenzer Festspiele v Rakúsku v spolupráci so Slovenským národným divadlom a vydavateľstvom Bärenreiter. Zoznam operných diel zatiaľ uzatvára jej posledná opera *Orlando*, ktorá vzniká v spolupráci s Národným divadlom v Brne. Libreto je koncipované ako voľné pokračovanie románu *Orlando* od Virginie Woolfovej. Premiéra opery je predbežne naplánovaná na rok 2024.

Opera Impresario Dotcom

Opera *Impresario Dotcom* je koncipovaná ako opera buffa. Výber komického námetu bol výsledkom spoločného úsilia dramaturga Olafa Schmitta, skladateľky a libretistky, ktorí vyzdvihujú fakt, že v súčasnosti sa netvorí veľa komických oper. Libreto napísala Laura Olivi, ktorá sa inšpirovala príbehom Carla Goldoniho *Impresario zo Smyrny*. Pôvodné dielo je „... satirickou freskou vtedajšieho hudobného divadla, štipľavým portrétom klebetnej a vrtošivej fauny virtuózov.“⁵ Výraznou inováciou je nahradenie pôvodných hercov

spevákmi, ktorí navyše majú pomenovanie podľa postáv, ktoré symbolizujú – Olympia z *Hoffmanových poviedok*, Violetta z *La Traviaty*, Orfeo z Gluckovej opery *Orfeo a Euridice*, Tamino z Mozartovej *Čarovnej flauty* a Carmen z Bizetovej rovnomennej opery. Speváci sú pozvaní na konkurz, kde sa majú uchádzať o dôležitý angažmán v novootvorenom divadle Impresaria Dotcoma. Osobnosť Impresaria a samotné divadlo však sprevádzajú tajnosti – nikto netuší, kto to je, kedy sa s ním stretnú a kde sa má otvárať nová opera. Impresario Dotcom je záhadnou postavou, ktorú stelesňuje herečka. Podľa skladateľky je predstaviteľka mimoriadne nadaná a disponuje farebným, zaujímavým hlasom (ktorý sa často počas predstavenia zdeformuje pomocou techniky, aby sa posilnil efekt zvláštneho, neľudského, nadpozemského – čo naznačuje aj pomenovanie „Dotcom“ – skladateľka to označuje ako „robotickú, roztrieštenú reč sveta moderných technológií“). Herečka má navyše výhodu, že sa dokáže orientovať v hudobnej štruktúre a cítiť adekvátny rytmus hovoreného slova. Na začiatku diela spevákov privíta na letisku lakomý agent Conte Lasca (akýsi zloduch opery) a všetkých umiestni do spoločného hotelového apartmánu, čo vyvolá búrlivé reakcie a sťažnosti. Konkurzu sa však nechcú vzdať, a tak sa snažia zachovať si chladnú hlavu a sústrediť sa na svoj blížiaci sa výkon. Nikto v tej chvíli ešte netuší, že konkurz ich postaví pred nečakané výzvy a neštandardné situácie. Následkom týchto výziev sa spustí sled udalostí, ktoré vyjadrujú úskalia a temné stránky divadelného sveta (do popredia sa dostávajú typizované charaktery spevákov, napríklad „primadona“ – závišť, sebeckvo, egoizmus) a zároveň aj súčasnú dobu. Dotcom ich tlačí do čoraz absurdnejších situácií – núti ich v rámci svojho vysnívaného ideálu zvukového prejavu, tzv. „avantgardnej kakofonistiky“, spievať všetky árie súčasne, následne aj uplatniť rovnaký model v akváriu pod vodou. Kým sa zdrvení speváci spamätajú z neštandardného výkonu (a z faktu, že vôbec prežili tento experiment), Dotcom sa vyparí bez nich. Zanechá im však malú opernú sálu s orchestrom a vopred vyplatenými prevádzkovými nákladmi na najbližšie sezóny (konkrétne s rozpočtom na 5 sezón). Jedinou podmienkou Impresaria je, že speváci budú tvoriť ozajstný kolektív, musia spolu dobre vychádzať a mať na zreteli spoločný záujem. Ako to však býva, len čo speváci súhlasia s podmienkami, každý z nich začne snívať o vlastných záujmoch, o vedúcej pozícii – primadony či hrdinského tenoru. Vo vzduchu teda ostane visieť otázka o morálke a o skutočných reáliách divadelného sveta, ktoré pre človeka aktívne pôsobiaceho v kultúre (v pozícii vokálneho interpreta) namiesto komického nadsadenia situácie prinášajú aj hlboké a úprimné zamyslenie sa nad divadelnou realitou...

Vplyv pandémie na genézu opery

Opera *Impresario Dotcom* bola vo veľkej miere ovplyvnená pandemickými okolnosťami a obmedzeniami. Tieto vplyvy by sme mohli rozdeliť na dve úrovne:

1. čas, miesto uvedenia,
2. hudobná štruktúra opery.

1. Čas, miesto uvedenia

Opera *Impresario Dotcom* bola v pôvodnom zámere plánovaná ako koprodukcija viacerých subjektov, vrátane SND (Bregenzer Festspiele, Bärenreiter Verlag-Kassel, SND). Celosvetová pandémia koronavírusu však spôsobila, že pôvodné plány na premiérové uvedenie

na Bregenzer Festspiele a následne v Bratislave v SND stroskotali. Namiesto veľkolepej koprodukčnej premiéry sa tvorcovia, a najmä vedúci predstavitelia Bregenzer Festspiele, rozhodli pre uvedenie v rámci náhradného podujatia (za zrušený festival) – Bregenzer Festtage, kde sa dielo uviedlo bez koprodukčnej podstaty, len na náklady Bregenzu.

Na odporúčanie nemeckej režisérky Elisabeth Stöppler a jej tímu inscenáciu uviedli vo Festspielhause (kapacita cca 1700 miest) namiesto pôvodne plánovaného komornejšieho priestoru. Dôvodom bolo priestranné javisko Veľkej sály, ktoré poskytlo možnosť dodržať rozostupy medzi účinkujúcimi v súlade s protipandemickými opatreniami. Hudobníci aj speváci museli dodržiavať bezpečný odstup, do budovy mohol vstúpiť len nevyhnutný personál, čas na prípravu inscenácie bol prísne limitovaný.

Napriek všetkým ťažkostiam, ktoré spôsobili pandemické obmedzenia, sa dielo premiérovo uviedlo 20. a 21. augusta 2020 v Bregenzi. Podľa očakávaní (a na základe pandemických predpisov) sa premiéry nezúčastnilo príliš veľa ľudí, ale prijatie bolo o to srdečnejšie a pozitívnejšie. Po dvoch rokoch od premiéry sa v októbri 2022 uskutočnila aj slovenská premiéra opery *Impresario Dotcom*, ale uviedla sa len v skrátenej bregenzskej podobe. Vzhľadom na to, že sa dielo uviedlo v Bratislave iba raz, je mimoriadne náročné vytvoriť si akýkoľvek komplexný obraz o novovzniknutej opere (kde je potrebné vnímať libreto, hudobnú štruktúru, réžiu, scénografiu, interpretačné výkony a mnohé ďalšie aspekty). Okrem toho, že sme 21. októbra 2022 zažili premiéru a derniéru v jednom, aktuálne nie je isté ani to, či sa niekedy dočkáme kompletného uvedenia opery, ako bola pôvodne naplánovaná v koprodukčnej, celovečernej podobe.

Tabuľka 1: Vokálne obsadenie bratislavskej premiéry

postava	hlasová skupina	interpret
Dotcom	Činoherná postava	Zeynep Buyraç
Conte Lasca	Barytón	Pavol Remenár
Orfeo	Kontratenor	Hagen Matzeit
Olympia	Soprán	Eva Bodorová
Carmen	Mezzosoprán	Terézia Kružliaková
Violetta	Soprán	Adriana Kučerová
Tamino	Tenor	Simeon Esper

Oproti bregenzskému uvedeniu nastalo niekoľko zmien v obsadení. Jediným členom sólistického ansámblu, ktorý neabsolvoval pôvodnú zahraničnú premiéru, bol Pavol Remenár, ktorý sa však pohotovo a s vysokou mierou profesionality zhostil úlohy zloducha na bratislavskej premiére. Ďalšou zmenou bola osoba dirigenta. Slovenská premiéra sa uskutočnila pod vedením ženskej dirigentky Alice Meragaglia, ktorá bola asistentkou pôvodného dirigenta Christophera Warda.⁶

2. Hudobná štruktúra opery

Z pohľadu štruktúry opery a vonkajšej organizácie pandémie najviac ovplyvnila celkové trvanie diela. Kvôli pandemickým pravidlám sa opera musela skrátiť takým spôsobom, aby sa mohla uviesť bez pauzy, ktorá bola v danej situácii nežiaduca kvôli združovaniu ľudí. Z pôvodne celovečernej opery (cca 136 minút plus prestávka) vznikla

vo výslednom tvare skrátaná verzia na cca 85 – 90 minút. Podľa slov autorky bolo mimoriadne náročné strihať niečo, čoho výslednú podobu ešte nepoznali. Tento proces prirovnala k „... dáme, u ktorej nevieme, či jej sadne nami zvolený nový strih“.⁷

Ďalšou podmienkou, ktorú autorka musela akceptovať, bol komornejší orchester (cca 25 členov). Finálna podoba opery pozostáva zo štyroch obrazov, v ktorých Čekovská pracuje s komickými prvkami a humorom ako s dôležitými vyjadrovacími prostriedkami. Po hudobnej stránke sa tu síce nachádzajú citácie zo slávnych oper, ale skladateľka ich poníma a spracúva vo svojej autenticknej kompozičnej poetike. Slávne árie vníma vo funkcii určitého leitmotívu, ktorý nám pomáha pri identifikácii postáv a skladateľka ho stavia do protikladu k zvyšnej hudbe, ktorá nemá byť ľúbezná, ako tieto známe melódie. Celá opera má za cieľ podsúvať otázku „kde sú hranice?“ – či sú to hranice hudobné, alebo morálne, ľudské...

Napriek tomu, že v opere sa muselo aplikovať viacero škrtov kvôli pandémie, tieto škrty nezasiahli žiadne významné hudobné či hudobnodramaturgické pasáže. Išlo o menej závažné miesta, z námetového hľadiska najčastejšie potvrdzovali záhadné okolnosti konkurzu, osobnosť Dotcoma, alebo vyjadrovali nespokojnosť spevákov s podmienkami atď. Skrátaná premiérová verzia nijakým spôsobom nevyvolávala u divákov pocit nedokončeného alebo neúplného diela. Opera pôsobila kompaktno, bola adekvátne naplnená po námetovej, aj hudobnej stránke.

Zaujímavé hudobné momenty diela sú výsledkom nápaditej práce s rôznorodým hudobným materiálom, ktorý u poučeného poslucháča vytvára rôzne hlbšie súvislosti. Bohužiaľ, na detailné odhalenie týchto momentov nepostačí jedna návšteva predstavenia.⁸ Ľahko identifikovateľným spôsobom sa však dostávajú do popredia známe árie, ktoré vymedzujú interpretačný aj spevácky charakter jednotlivých postáv. Netradičným riešením je spojenie všetkých árií, čo má stelesňovať ideál „*avantgardnej kakofonistiky*“.⁹ Impresario to považuje za najdokonalejší hudobný prejav, ktorý stanovuje nielen za subjektívny estetický ideál, ale aj ideál celého svojho budúceho divadla. Súčasné znenie árií Orfea (*Che farò senza Euridice*), Olympie (*Les oiseaux dans la charmille*), Violetty (*Sempre libera*), Carmen (*L'amour est un oiseau rebelle*) a Tamina (*Dies Bildnis ist bezaubernd schön*) vytvára pocit chaosu, zneistenia a prináša nelichotivé spoluznenie nielen viacerých známych melódií, ale aj viacerých jazykov. Zaujímavé hudobné riešenie v parte Violetty nastáva pri kakofonickom spoločnom spievaní, keď je jej ária metricy posunutá. Pôvodne sa ária začína v predtaktí s hlavným prízvukom na prvej dobe (*libera*), kým v prípade ansámblu sa začína prvou dobou a prízvučná „*libera*“ predstavuje druhú dobu, ktorá je za bežných okolností nevýrazná. V kombinácii s Orfeovou áriou, ktorá má hlavný prízvuk na prvej dobe, sa vytvára dokonalý efekt správneho načasovania, keď sa v určitú dobu zvýrazní niektorá postava. V prípade Olympie, ktorej ária je vnímaná na dve prízvučné doby (6/8 metrum), jej hlavný prízvuk vychádza na druhú polovicu druhej doby. Tamino a Carmen sa pridávajú až neskôr, čím si tiež vyslúžia svoju vlastnú plochu.

Práca so známymi áriami prináša nielen jasne identifikovateľné hudobné témy do opery, ale aj typizáciu postáv. Najevidentnejším príkladom je postava Olympie, ktorá je na javisku znázorňovaná ako veľmi dominantná, rozhodná, sebavedomá žena (zodpovedá tomu aj jej kostým a maska – lesklé strieborné legíny, krásne upravená vizáž, selfie tyč...), ktorá si užíva pozornosť mužov a je rada stredobodom pozornosti. Ária Olympie, ktorá v pôvodnej opere stelesňuje bábiku, je dokonalým hudobným materiálom vďaka koloratúrnej povahe. Hoci ústredným veliteľom a asistentom Dot-

coma je Conte Lasca, Olympia predstavuje tú najprefikanejšiu postavu, ktorá si všetko prispôsobuje tak, aby vykreslila samú seba v najlepšom svetle. V rámci prípravy na konkurz presvedčí každého, aby si vyskúšali vzorovú prezentáciu samých seba, kým ona je tichým pozorovateľom z pozadia s absolútnym sebavedomím a istotou svojho triumfu. Jej spevácky part je mimoriadne exponovaný, prebieha prevažne vo vysokých polohách s náročnými intervalovými skokmi, aj rytmickým usporiadaním.

Postava Carmen vytvára azda najextrémnejší protiklad oproti pôvodnej postave. Hneď v prvom momente upúta jej ležérny kostým (v podobe teplákovkej súpravy), neupravené vlasy (ktoré podľa libreta pokazil kaderník) a chýbajúce sexuálne napätie, vášeň, ktorá z Bizetovej Carmen vyžaruje hneď od prvého momentu. Hoci tieto črty sú prítomné pod povrchom aj u Čekovskej Carmen, jej postavu nemožno vnímať rovnako ako tú Bizetovu. Keďže je medzi ostatnými jedinou predstaviteľkou nižšej speváckej polohy, jej mezzosopránové party sa často dostávajú do úzadia popri koloratúrnych operných predstaviteľkách. Zaujímavým hudobným číslom je prezentácia jej ikonickkej árie, ktorá na rozdiel od ostatných protagonistov nezaznie v sólovom podaní, ale v neštandardnom spojení s Taminovou áriou.

Tretou ženskou (speváckou) predstaviteľkou opery je Violetta, ktorá svojím vzhľadom aj interpretáciou prináša prototyp jemného, až naivného dievčaťa. Na rozdiel od Verdiho predlohy je táto Violetta lyrickejšia, avšak v situácii speváckeho nasadenia a konkurzu odhaľuje aj svoju vytrvalosť, sebavedomie a cieľavedomosť ísť si za svojím cieľom za každých okolností. Práve táto dualita jej pridáva osobitú čaro, ktoré je vyhranené aj vo vzťahu k ďalšej postave, k Taminovi. S hlavným tenorovým hrdinom opery Taminom prichádzajú na miesto konkurzu ako pár, tenorista však navrhuje utajiť ich vzťah v záujme zvýšenia šancí uspieť na konkurze. Violetta tento krok považuje za podraz a za znak, že Tamino chce len zneužiť svoje „donjuanovské“ postavenie a vyvoláva to v nej pocity žiarlivosti.

Vo všeobecnosti by sa dalo zhodnotiť, že z hudobného aj charakterového pohľadu sa mužské postavy v tejto opere dostali do úzadia (výnimku tvorí postava Conteho Lasca, ktorého charakter bol čitateľný a veľmi dominantný už od začiatku). Vedľa Tamina sa v diele objavil ešte egocentricky založený Orfeo, ktorého stelesňoval kontratenorista s ambíciami veľkého, hrdinského, wagnerovského tenoristu.

Podľa jedného z protagonistov bratislavského uvedenia, predstaviteľa Conteho Lasca Pavla Remenára, opere „korona“ do určitej miery prospela. Odrazil sa to najmä na prvkoch, ktoré vytvárajú v súvislosti s korunou reálne kontúry karikatúry či komickosti – rúška, respirátory, dezinfekcia na javisku či počas korony posilnená charakteristika spevákov – nadmerné, prehnané chránenie sa pred vírusmi, nezdravý strach z chorôb.

Ďalšou líniou alebo posolstvom opery, ktoré skladateľka predostrela ešte pred pandemiou (opera vznikala dva roky 2018 – 2020) je „... držať spolu, dôležitosť a význam kolektívu“.¹⁰ Práve toto „memento“ korunou zrazu nadobudlo úplne nové rozmery a význam.

Zhrnutie

Pre slovenskú opernú tvorbu je mimoriadne dôležité, aby stále vznikali nové opery od slovenských skladateľov. Napriek tomu, že tieto diela nie vždy nesú známky slovenskosti, prípadne odkazov na slovenskú históriu, folklór a pod., je podstatné, aby sa operná tradícia rozvíjala každým jedným dielom. Obzvlášť dôležité sú operné diela,

ktoré vzbudzujú pozornosť aj v medzinárodnom kontexte, medzi ktoré s istotou patrí aj operná tvorba Ľubice Čekovskej. Napriek náročnému pandemickému obdobiu je vzácné a úctyhodné, že *Impresario Dotcom* sa dočkal premiéry v Bregenzi a po dvoch rokoch aj na Slovensku. Napriek faktu, že v Bregenzi sa dielo uviedlo len dvakrát (a následne sa už nereprízovalo) je veľmi diskutabilný prístup Slovenského národného divadla, ktoré hotovú inscenáciu zaradilo do bratislavského hracieho plánu len raz. Diváci boli svedkami premiéry a zároveň derniéry takého diela, ktoré nie je vhodným kandidátom len na jedno pocity. Čekovskej opera je natoľko invenčná a zaujímavá, že väčšina poslucháčov potvrdila svoj záujem o jej opätovné zhliadnutie. Vzhľadom na to, že opera je mimoriadne finančne náročným a komplexným hudobným druhom, môžu takéto situácie odradiť mladú generáciu skladateľov od akejkoľvek snahy o kompozíciu operného diela s nádejou na uvedenie na doskách prvej opernej scény.

Štúdia je rozšírenou verziou príspevku, ktorý bol odprezentovaný na pôde HTF VŠMU v rámci workshopu Odrasť novodobých spoločensko-politických kríz v slovenskej hudobnej kultúre a tvorbe 1. decembra 2022. Je výstupom projektu VEGA 1/0629/22 Prejav existenciálnej krízy v dielach slovenských skladateľov od 2. polovice 20. storočia.

POZNÁMKY

- 1 Ako vyzerá život skladateľky. Ľubica Čekovská o práci v mužskom svete. In: *Forbes* [online]. 2018 [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.forbes.sk/ako-vyzerazivot-skladatelky-lubica-cekovska-o-praci-v-muzskom-svete/>>
- 2 Informácie o skladateľke dostupné na internete: <<https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/228-lubica-cekovska>>
- 3 MOJŽIŠOVÁ, Michaela: Pred operou som mala veľký rešpekt. In: *Hudobný život*, roč. 45, 2013, č. 12, s. 26.
- 4 BELČIKOV, Maxim: Ľubica Čekovská: Od súčasného skladateľa sa vyžaduje vlastný hudbní software. In: *Harmonie* [online]. 2015 [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/lubica-cekovska-od-soucasneho-skladatele-se-vyzaduje-vlastni-hudebni-software.html>>
- 5 VONGREJ, Ľudovít: V Bregenzi uviedli svetovú premiéru opery *Impresario Dotcom* od Ľubice Čekovskej. In: *operaslovakia.sk* [online] [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://operaslovakia.sk/v-bregenzi-uviedli-svetovu-premieru-opery-impresario-dotcom-od-lubice-cekovskej/>>
- 6 Christopher Ward nie je nováčikom v spolupráci s Ľubicou Čekovskou. Zodpovedal za hudobné naštudovanie a bol dirigentom jej prvej celovečernej opery *Dorian Gray* na predstaveniach v Slovenskom národnom divadle.
- 7 Z rozhovoru so skladateľkou a protagonistom Pavlom Remenárom v relácii na TA3 [online] [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.ta3.com/relacia/26022/operne-dielo-impresario-dotcom-uskutocnilo-svoju-premieru-v-bregenzi-teraz-prichadza-na-slovensko>>
- 8 V snahe čo najpodrobnejšie spracovať problematiku o tejto opere sme sa obrátili aj na SND s prosbou o audiovizuálny materiál. Bohužiaľ do termínu odovzdania štúdie sme sa nedočkali odpovede, a tak sme boli odkázaní len na osobný zážitok z bratislavskej premiéry.
- 9 MOJŽIŠOVÁ, Michaela: Čekovskej *Impresario Dotcom* 2 v 1: premiéra, ktorá bola zároveň derniérou. In: *operaslovakia.sk* [online] [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://operaslovakia.sk/cekovskej-impresario-dotcom-2-v-1-premierak-tora-bola-zaroven-dernierou/>>
- 10 Z rozhovoru so skladateľkou a protagonistom Pavlom Remenárom v relácii na TA3 [online] [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.ta3.com/relacia/26022/operne-dielo-impresario-dotcom-uskutocnilo-svoju-premieru-v-bregenzi-teraz-prichadza-na-slovensko>>

BIBLIOGRAFIA

- Ako vyzerá život skladateľky. Ľubica Čekovská o práci v mužskom svete. In: *Forbes* [online] 2018 [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.forbes.sk/ako-vyzera-zivot-skladatelky-lubica-cekovska-o-praci-v-muzskom-svete/>>
- BELČIKOV, Maxim: Ľubica Čekovská: Od súčasného skladateľa se vyžaduje vlastní hudbní software. In: *Harmonie* [online]. 2015 [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/lubica-cekovska-od-soucasneho-skladatele-se-vyzaduje-vlastni-hudbni-software.html>>
- MOJŽIŠOVÁ, Michaela: Pred operou som mala veľký rešpekt. In: *Hudobný život*, roč. 45, 2013, č. 12, s. 26.
- MOJŽIŠOVÁ, Michaela: Čekovskej Impresario Dotcom 2 v 1: premiéra, ktorá bola zároveň derniérou. In: *operaslovakia.sk* [online] [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://operaslovakia.sk/cekovskej-impresario-dotcom-2-v-1-premiera-ktora-bola-zaroven-dernierou/>>
- VONGREJ, Ľudovít: V Bregenzi uviedli svetovú premiéru opery Impresario Dotcom od Ľubice Čekovskej. In: *operaslovakia.sk* [online] [cit. 2023-02-10]. Dostupné na internete: <<https://operaslovakia.sk/v-bregenzi-uviedli-svetovu-premieru-opery-impresario-dotcom-od-lubice-cekovskej/>>

SUMMARY

Ľubica Čekovská: Impresario Dotcom – the Influence of Pandemic on the Opera Genesis

The second full-length opera by Ľubica Čekovská originated in an extremely exacting social situation, when the whole world was paralyzed by the ravaging pandemic. The complicated period had left its marks also on the circumstances and final appearance of the opera Impresario Dotcom, which instead of the originally announced co-production was eventually premiered only at the expense of the Bregenz Festival. The study focuses on the influence of the pandemic on the process of the study, date and place of the first performance of the opera. Subsequently we examine the musical structure of the work, which – due to imposed anti-pandemic measures – had to be cut and accommodated to the current situation. As modern opera creation is extremely rarely presented in the Slovak National Theatre, it is an important fact that the opera Impresario Dotcom, the composer's second opera work, was again staged on this first Slovak opera scene.

Keywords

Ľubica Čekovská; Impresario Dotcom; opera; pandemic